LA SCALA DIN MILANO, ÎN ATENȚIE, OEDIPE DE GEORGE ENESCU

(Costin Popa – 22 octombrie 2005)

Cel mai celebru teatru liric al lumii, Scala, are o nouă conducere. Sunt cunoscute disensiunile care au dus la demisiile unor importante personalități aflate la cârma managerială și artistică a scenei milaneze. Rând pe rând, directorul general Carlo Fontana, directorul diviziei de operă Mauro Meli și directorul artistic, Riccardo Muti au fost nevoiți să părăsească fotoliile de conducere în urma unor conflicte interne.

Chiar maestrul Muti a fost obligat să se supună unui vot „de încredere” al plenului angajaților (democrație neobișnuită într-un teatru de operă sau interese oculte?), sufragiu care i-a fost nefavorabil la un scor zdrobitor. Cu asemenea frământări care au mocnit mult și au explodat la începutul acestui an, Scala din Milano părea ca o corabie în derivă. Cel puțin din punctul de vedere al conducerii.

Noul Sovrintendente îl omagiază pe Muti

A fost adus în funcțiile de director general și director artistic, francezul Stéphane Lissner, a cărui carieră managerială – în ultimele perioade de timp – s-a derulat în fruntea Festivalului de la Aix-en-Provence, a Festivalului Wiener Festwochen. Atu-uri deloc neglijabile, mai ales că, anterior, condusese destinele scenei pariziene de la Châtelet! El este cel care a mediat cu succes conflictul sindical care, acum câțiva ani, a blocat festivalurile din regiunea Provence.

În plus, văd în cumulul de funcții care i-a fost propus la Scala, o dorință a Consiliului de Administrație de a concentra puterea executivă în mâinile unei singure persoane, evitând astfel ciocnirile de opinii, divergențele și lipsa de armonie, model validat cu succes la Opera de Stat din Viena de direcțiunea lui Ioan Holender.

În cadrul primei sale conferințe de presă, Stéphane Lissner și-a făcut cunoscute intențiile pentru stagiunea care se aflã în preajma deschiderii (tradițional, 7 decembrie, de Sant' Ambrogio) dar și pentru sezoanele următoare. În fața jurnaliștilor din toată lumea, în sala istorică ce poartă semnătura arhitectului Piermarini, recent renovată, în uriașul și temutul ambient ce poartă patina aurului vechi și purpurei, a vocilor celebre din toate timpurile, a pașilor lui Verdi și altor iluștri compozitori, Stéphane Lissner a fost anturat de primarul orașului Milano, președinte al Fundației Scala, Gabriele Albertini și de vicepreședintele fundației, Bruno Ermolli.

În debutul briefingului, Lissner a adus un omagiu maestrului Muti, șeful de orchestră căruia i se datorează actuala calitate a orchestrei, una din cele mai bune din lume, deschiderea și consolidarea repertorială a afișului. Reiterând că sala este încărcată de marea tradiție lirică a secolului al XIX-

lea în timp ce scena renovată poartă tehnologia de avangardă a veacului nostru, noul om forte al Scalei a subliniat vocația publică a teatrului, necesitatea exigenței din punct de vedere muzical și, nu în ultimul rând, obligația asigurării unei rigori de gestiune, în condițiile unei instituții de drept privat – ceea ce este acum scena milaneză – chemată să pună în operă proiecte artistice de maximă importanță. Venit ca „european", Stéphane Lissner va acționa ca atare, având ca țel fortificarea prezenței active a Scalei în concertul valoric al bătrânului continent.

Dirijori în... competiție

Prezentând stagiunea inaugurală dar și următoarele trei, fără de care un concept managerial nu poate apărea coerent, Il Sovrintendente a expus câteva din principiile după care se va călăuzi: păstrarea tradiției dar în viziuni regizorale noi (Luc Bondy, Patrice Chéreau, Stéphane Braunschweig), deschiderea către creația contemporană (Lissner a reamintit că la Scala au avut loc premiere absolute), colaborarea cu alte instituții și formații orchestrale de prestigiu (Piccola Scala, Accademia della Scala, orchestrele Verdi din Milano și Maggio Musicale Fiorentino din Florența), creșterea numărului de reprezentații (de la 150 în 2001 la 210 în 2006), atragerea tineretului în sala Piermarini (programul „Duminica la Scala" va permite oricărui adult să aducă la spectacole, cu titlu gratuit, un adolescent sub 18 ani) și, în final, existența unor dirijori privilegiați.

Din acest ultim unghi, se va asigura prezența în fosă a unor „monștri sacri" dar mai ales a tinerilor, însumând un număr de 8-9 șefi de orchestră ce vor reveni anual la pupitru. Iată-i: celebrii Lorin Maazel, Riccardo Chailly (prevăzut să inaugureze sezonul 2006-2007 cu o operă de Verdi), Daniel Barenboim (dirijorul Concertului de Crăciun din 23 decembrie 2005, al unei noi producții semnate de Chéreau cu **Tristan și Isolda** de Wagner în 7 decembrie 2007 și al **Recviemului** de Verdi în noiembrie 2007 la comemorarea a 50 de ani de la moartea lui Arturo Toscanini), apoi Jeffrey Tate, alături de nume în curs de consacrare/consolidare a renumelui precum Daniel Harding (care va conduce spectacolul de deschidere al stagiunii 2005-2006, **Idomeneo** de Mozart), Daniele Gatti, Vladimir Jurowski, Gerard Korsten și – surpriză! – venezueleanul de numai 24 de ani, **Gustavo Dudamel** (foto*), recomandat de însuși Claudio Abbado.

Răspunzând unei întrebări a semnatarului acestor rânduri referitoare la ocuparea fotoliului de director muzical, actualmente vacant, Stéphane Lissner a precizat că numele lui va fi ales din rândul celor menționați, în funcție de performanțele artistice și de raporturile de colaborare cu ansamblurile, cu managementul.

„Cea mai frenetică dorință a mea este revenirea lui Claudio Abbado în fosa Scalei" s-a exprimat directorul general, știind că prezența celebrului dirijor în funcția de director artistic, acum circa trei decenii, a coincis cu una din referențialele perioade de expansiune valorică a teatrului. „Sunt de asemenea convins că Riccardo Muti va ridica din nou bagheta, în 2-3 ani, în fața ansamblurilor noastre. Totul, se va face spre binele Scalei" a continuat Lissner.

În plus, în fiecare stagiune, un important șef de orchestră specializat în repertoriul baroc va dirija spectacole: Christopher Hogwood (2005-2006), Ottavio Dondone (2006-2007), William Christie (2007-2008).

Capodoperele secolului XX

„Trebuie să trăim cu repertoriul secolului al XX-lea” a spus Lissner, amintind compozitori ca Azio Corghi, Fabio Vaghi, Ivan Federer (toți prezenți pe afiș în 2006), Lorin Maazel (cu noua sa operă **1984**, pentru stagiunea 2008-2009) dar și Leoł Janacek, pe care îl consideră drept un nume esențial în muzica de operă. În fiecare din cei patru ani ce vor urma, câte o operă a marelui compozitor ceh va fi prezentată la Scala, începând cu **Katia Kabanova**, apoi **Jenufa** etc.

A fost momentul în care cel ce vă relatează a adus în atenția d-lui Lissner numele capodoperei **Oedipe**. „Este extraordinar!” a spus acesta, „Din dimineața de 2 mai 2005, prima mea zi aici, mi s-a vorbit de opera lui George Enescu. O cunosc de la Paris, a avut prima reprezentare italiană la începutul acestui an la Cagliari, este în atenția mea.” Ceea ce nu poate fi decât prilej de satisfacție pentru noi.

Ce va urma?

Conferința de presă a noului conducător al Scalei din Milano a fost un succes. Aplaudat frenetic de jurnaliștii prezenți, Lissner a apărut ca o persoană sobră, cu raționament echilibrat, conștientă de răspunderea care îi apasă pe umeri. Fără efuziuni și patimi, fără intenții vădite de captatio benevolentiae, discursul său a captivat. „Istoria teatrului milanez este istoria compozitorilor, a cântăreților și **oarecum** (subl. ns.) a șefilor de orchestră. Doresc să reunesc aceste virtuți în mandatul meu de 4 ani. Voi deschide larg porțile Scalei, **fără aroganță** (aluzie la acuzațiile făcute de detractorii predecesorului său, Riccardo Muti? N. N.).

Deocamdată, cu șase săptămâni înainte de deschiderea noii stagiuni, distribuția spectacolului inaugural nu a fost anunțată. Fapt fără precedent. Apoi, după cum se știe, reducerea bugetară preconizată de guvernul italian pentru cultură a stânit proteste vehemente, instituția lui Stéphane Lissner participând la greva generală a artiștilor din peninsulă prin suspendarea unui spectacol. Ulterior, o știre-șoc a bulversat orașul Milano: premierul Silvio Berlusconi a declarat, potrivit cotidianului vienez **Der Standard**, că Scala are prea mulți angajați și poate funcționa foarte bine doar cu jumătate din personal. Ce va urma? Rămâne de văzut. Misiunea lui Lissner nu se anunță deloc ușoară.

* Gustavo Dudamel (copyright Archivio Fotografico teatro alla Scala)